

Stavenski dom

Poština plačana v gotovini

Cena Din 1.-

Štev. 290

V Ljubljani, tetrtek 23. decembra 1937

Leto II.

Važni govori v angleški zbornici in važni sklepi londonske vlade:

Angleško brodovje pripravljeno za na Vzhod

London, 23. dec. o. Včeraj popoldne je bila zadnja seja angleške vlade pred božičem. Seja je bila tajna in ni izšlo o njej nobeno poročilo. Pač pa vedo povedati v krogih, ki so blizu vlade, da so obravnavali samo vojno na Kitajskem in pa, kaj je treba storiti, da ne bo japonsko osvajanje zadelo bitnih koristi angleške države. Nekateri ministri so zahtevali, naj vlada takoj pošlje vse sredozemsko vojno brodovje v kitajsko vodo, da bo lahko v potrebi nastopilo proti Japoncem. Tej zahtevi se je pa uprl mornariški minister Duff Cooper, ki je dejal, da bi potovanje vsega brodovja iz sredozemskih oporišč na Daljni vzhod povzročalo preduke izdatke. Predsednik vlade Chamberlain se je tudi izrekel proti odhodu brodovja, češ da položaj v Sredozemskem morju ni tako varen, da bi mogla Anglija poslati večino svojih bojnih ladij na vzhod. Nazadnje so sprejeli sklep, da sredozemsko brodovje za zdaj še ne bo dobilo povelja za odhod, pač pa mora biti pripravljeno, če bi se pokazala potreba, da bo takoj lahko odplulo v kitajsko vodo. Zunanji minister je na seji poročal, da se vlada še vedno pogaja s holandsko vlado, ki ima v bližini Kitajske največ posestev in važnih vojaških postojank. Ta pogajanja naj bi privedla do skupnega nastopa angleškega in holandskega brodovja ob kitajskih obalah. Če bo angleško brodovje odplulo na Kitajsko, bi ga na Sredozemskem morju nadomeščale francoske bojne ladje.

Obsodba japonskega napada

London, 22. dec. V angleški poslanski zbornici se je pričela razprava o zunanji politiki. Začel jo je

vodja delavske opozicije Attlee. Zahteval je od vlade, naj da izjavo o zunanji politiki in pojasni njeno stališče v sedanjem mednarodnem položaju. Vodja delavske stranke je dejal, da se zaveda nevarnosti, ki prihaja od propagande kominterne in ki jo je treba po njegovem mnenju zelo strogo opazovati in pobijati. Pristavil je pa, da je treba prav tako motriti tudi druge propagande, ki utegnejo angleškim koristim močno škoditi. Po njegovem mnenju angleška javnost tej propagandi ne posveča zadostne pozornosti. Semkaj spada zlasti japonska propaganda, ki skuša opravičiti napad na Kitajsko, ki je po njegovem mnenju morda najbolj brezobzirna in najstrašnejša kršitev mednarodnega prava. Na koncu je major Attlee obsojal stališče angleške vlade v španskem vprašanju.

Odgovoril mu je ministrski predsednik Chamberlain, ki je izjavil, da Kitajska, katero je izbral major Attlee kot predmet svojega govora, nikakor ni najprimernejše in najbolj varno porpišče za govorniške dvoboje. V tako motnih časih, kakršni so naši, je treba bolj kakor kdaj prej paziti, da se ne prenaglenostjo in nervozno ne izzivajo spori, katerim bi se bilo mogoče sicer izogniti. Ali morda major Attlee misli, da se mora Anglija vreči v boj z vsemi onimi narodi na svetu, katerih ureditev ni enaka angleškemu notranjepolitičnemu sistemu. Nato je Chamberlain prešel v svojem govoru na Halifaxov sestanek s Hitlerjem, pri čemer je takoj sploščka podčrtal, da Velika Britanija nikakor ni pričakovala kakih stvarnih uspehov tega sestanka.

Britanska vlada tudi ni nič drugega želela kakor samo osebni stik za izločitev nadaljnjih nespo-

razumov in je v tem pogledu tudi popolnoma uspeša. Sedaj lahko rečemo, da v celoti poznamo poglede nemške vlade v vprašanjih, ki bi jih bilo treba po mišljenju rajhovske vlade čimprej rešiti.

Chamberlain je opozoril na potrebo, da se gospodarska vprašanja ne ločijo od političnih.

Glede nedavnih razgovorov, ki sta jih imela on in minister Eden v Londonu s francoskim ministrskim predsednikom Chautempsom in zunanjim ministrom Delbosom, je Chamberlain poudaril, da vlada med angleško in francosko vlado popolno soglasje glede vseh važnih vprašanj. Chamberlain je nato pohvalil pobudo nemškega zunanjega ministra Neuratha, ki je na prehodu skozi Berlin pozdravil francoskega zunanjega ministra Delbosa.

Chamberlain se je dotaknil tudi Španije in izjavil, da so sedaj vse države, od Italije do Sovjetske unije, sprejele angleški načrt. Ako se bo v kratkem, kakor je pričakovati, odposlala v Španijo mednarodna posredovalna komisija, bo to delala sedaj po sprejetem angleškem načrtu. Britanska vlada je igrala zelo pomembno vlogo v naporih za omejitve španske državljanske vojne. Položaj pa je sedaj zapleten zaradi mučnih dogodkov na Daljnem vzhodu. Ugotoviti je treba, da ni Japonska storila ničesar, da bi ga uredila na miren način in da je celo odbila sodelovanje na mednarodni konferenci v Bruslju, kjer so se vodili razgovori o ureditvi tega spora. Konferenca ni uspeša in odgovornost za ta neuspeh nosijo države, ki niso hotele na njej sodelovati.

Vesti 23. decembra

Pogreb generala Ludendorfa je bil včeraj v Münchenu z velikimi svečanostmi. Pri pogrebu je govoril vojni minister general Blomberg, ki je slavil pokojnikove zasluge za nemško vojsko in za takozvano duhovno edinost nemškega naroda.

Budimpeštanska policija je prejela 25 članov mednarodne družbe za širjenje Svetega pisma, ker so dejansko širili komunistične nazore in knjige.

Holandska vlada bo priznala italijansko cesarstvo in bo januarja imenovala novega poslanca v Rimu.

Zveza švedskih trgovcev je poslala vladi zahtevo, naj švedska zaradi svojih gospodarskih koristi čimprej prizna špansko nacionalistično vlado.

Angleška kraljevska rodbina se je včeraj odpeljala na božične počitnice v grad Sandringham.

Usoda egiptovske vlade je odvisna od prihodnje seje poslanske zbornice, ki se bo morala izreči ali za vlado ali za kralja, s katerim je vlada prišla v hud spor, ker hoče mladi vladar vladati preveč po svoje.

Avstrijski izvoz je v primeri z lanskim letom narasel do konca novembra za skoraj pol milijona šilingov. Ta porast gre predvsem na račun izvoza orožja.

Knjiga avstrijskega kanclerja »Trikrat Avstrija« je doživela velik uspeh tudi v Pragi, kjer jo za božič izmed političnih del ljudje najbolj kupujejo.

Pri bojih med ameriškima republikama Haitijem in San Domingom je bilo do zdaj nad 12.000 smrtnih žrtev. Nasprotniki se bojujejo s sekirami in noži brez strelnega orožja. Ozadje tega spora med državicama, ki sta živeli toliko časa v miru, je v tem, da bohoče baje San Domingo Haiti spravili pod svojo oblast.

Izvoz angleškega orožja ni omejen ne na Kitajsko, ne na Japonsko in ga prodaja Anglija kot nepristranska država obema sovražnikoma. Tako je povedal gospodarski minister Stanley v zbornici poslancem, ki so zahtevali, naj vlada prepreči prodajanje angleškega orožja Japoncem.

Češkoslovaška vlada je za zdaj umaknila predlog zakona o razpustu protidržavnih strank. Zakon je vzbudil v demokratični CSR prehuho nasprotje.

Mussolini je sprejel predsedstvo italijanske časninarske zbornice in se mu zahvalil za podporo, ki jo časniki izkazujejo vladi in fašizmu.

Holandija bo prihodnje leto uredila dve diviziji vojske iz samih flamskih vojakov, tako da bodo Flami imeli svoje narodne pravice zagotovljene tudi v vojski.

Francosko-norveški trgovinski dogovor, za katerega so trajala pogajanja ves mesec, so podpisali sinoči v Parizu.

Ameriški parnik »City of Hamburg« se je v Severnem morju zaletel v italijanski parnik »Confidencija« in se je tako poškodoval, da se je komaj privlekel do bremenskega pristanišča.

Pol milijona frankov so odnesli neznanji roparji blizu južnofrancoskega mesta Carcassona, ki so napadli avtomobil neke rudarske družbe, ko je vozil denar za plače delavcem. Pri napadu je prišlo do hudega streljanja, pri katerem sta bila dva človeka ranjena.

Nove zakone o zaposlitvi delavstva in ureditvi socialnega položaja delavstva bo izdal italijanski vrhovni korporacijski svet.

Nemški državni letalski podtajnik, general Milch, bo januarja obiskal poljske letalce, da vrne obisk poljskega generala Rajskega pred kratkim v Berlinu.

Bojko nad judovskimi trgovinami v Gdanjsku se širi, ker so narodni socialisti zdaj pred božičem postavili pred judovske trgovine straže, ki ne puste nobenega nejudovskega kupeca noter.

Trgovska pogajanja med Italijo in Francijo se bodo začela januarja v Parizu in bodo predstavljala uvod v politične razgovore. Vsaj tako vedo poročati nekateri francoski listi.

Ameriški zakon o gradnji delavskih stanovanjskih hiš so morali odložiti, ker je senat nastopil proti obliki zakona, kakršno je predlagala poslanska zbornica.

Razpust poljske neodvisne delavske stranke, ki je bila skrajno levičarsko usmerjena, utemeljujejo varšavsko notranje ministrstvo s tem, da je imela ta stranka predobro zveze s Kominternom, od katere je prejemale navodila in denar.

V Parizu se je začela stavka osebja v trgovinah z žilivi na drobno. Osebe je zasedlo trgovine, ki pa jih je policija izpraznila, nakar so nameščenske organizacije zagrozile s splošno stavko, če bo policija še tako nastopala. Za božič bodo stavkali tudi prodajalci tobaka in vžigalice.

Japonska vlada je razpustila japonsko proletarsko stranko in zvezo delavcev in kmetov. Razen tega so prijeli zaradi komunistične propagande dva poslanca, več vseučiliških profesorjev in časnikiarjev.

Prihodnje zasedanje Zveze narodov se bo začelo 17. januarja pod predsedstvom perzijskega zastopnika. Na sporedu je 25 točk, med drugim pritožba kitajske vlade zaradi japonskega napada.

Glavni nadzornik angleškega letalstva, maršal Ellington, je danes odpotoval iz Londona na pregled angleških letalskih oporišč na vzhodu: v Egiptu, Indiji in Singapuru. Njegova pot bo trajala tri mesece.

Češki državni dohodki so v 11 mesecih letos znašali devet milijard kron, to je za celo milijardo več kakor lani v enakem času.

Poljakinje so poslale vojnemu ministru zahvalo zaradi novega zakona, s katerim določa ob vojni tudi mobilizacijo ženskega spola.

Šest vojaških letališč bo zgradila holandska vlada na otoku Sumatri v Tihem morju kot odgovor na grožnje širjenje japonske moči.

Švica za popolno preosnovo ZN

Bern, 23. decembra. Predsednik Švicarske zvezne republike Motta je izjavil na včerajšnji seji Švicarskega narodnega sveta: Ne moremo več prezreti dejstva, da Zveza narodov danes ne kaže več one slike kakor smo si jo zamišljali leta 1920. Tedaj smo si mislili, da bo Zveza zadovoljila v vsakem pogledu, sedaj pa si moramo v naši sivi vsakdanjosti postaviti tudi ml vprašanje, ali odgovarja vsem potrebam mnase varnosti. Zaupanje v ženevsko ustanovo smo lahko imeli samo dotlej, dokler so bili naši sosede še člani ZN. Sam izstop Nemčije iz ZN še ni izzval strahu, upali smo, da se Nemčija slej ko prej povrne v Ženevo. Izstop iz ZN drugega našega velikega soseda Italije pa nas je postavil pred težko vprašanje. Mišljenje zveznega sveta je, da se nevtiralnost naše države nikakor ne sme spremeniti, ker moramo ostati zvesti zgodovini in svojemu zemljepisnemu položaju. Navzlic našemu težkemu položaju pa naj nihče niti za hip ne misli na izstop Švice iz ZN, ker ne smemo dati povoda, da bi mislili, da se nahajamo v nerodnem položaju v sredi boja velesil. Mi hočemo ostati sami svoji gospodarji, ker hočemo biti svobodni in

neodvisni. Naša nevtiralnost pa je pri vsem tem za nas večje jamstvo za neodvisnost kakor ZN. Ker se ZN še vedno briga za skupno varnost, naj poišče svojo rešitev v drugih smereh. Ako si želi znova pridobiti splošno veljavo, mora imeti toliko hrabrosti v sebi, da opusti prisilna sredstva in da ostane to, kar naj bi bila; to je velika ustanova za miroljubno sodelovanje vseh. Tedaj bodo vsi njena priporočila tudi bolj upoštevali kakor danes. Švicarski zvezni svet je mnenja, da bosta velesili Francija in Anglija, ki jima bodo v tem odločno pomagale tudi druge države, kakor Holandija, Belgija, skandinavske in druge države, skrbno čuvali, da ne zapade ZN v veliko in usodno napako, da bi služila samo enemu ali drugemu svetovnemu nazoru, ker bi s tem spremenila svoj značaj, ter svoji cilje in namene. Švica bo sicer še nadalje igrala, kakor doslej, svojo skromno vlogo, ki pa nikakor ne bo brez pomena v tem pogledu. Ona bo vedno svobodna in enotna, dasi z več narodnih sestavin združena republika, ki se zaveda svoje naloge v Evropi.

Končni volilni izidi iz Romunije:

Romunska vlada ni dobila večine

Bukarešta, 23. dec. o. Po končno znanih uradnih volilnih izidih romunska vlada ni dobila pri volitvah vposlansko zbornico večine, čeprav so uradna poročila še včeraj govorila o tem. Vlada je dobila vsega 38% glasov. Torej ne more po volilnem redu dobiti večine poslancev. Zaradi tega se bo morala vladna skupina pogajati z malimi opozicijskimi strankami, če hoče še vladati. Za vladno skupino je dobila največ glasov narodna kmečka stranka, ki je dosegla 19 in pol odstotka. Fašistična Železna garda v Romuniji nad 16%, narodna krščanska stranka 9.7%. S tem je v Romuniji nastal nov

politični položaj, ker se je prvič po vojni zgodilo, da vlada ni dobila absolutne večine oddanih glasov. Zaradi tega bodo nastale precejšnje homatije, zlasti če se ne bo posrečilo sestaviti koncentracijske vlade pod predsedstvom Tataresca.

Vlada dobi potemtakem 142 poslancev, narodna kmečka stranka 77, Železna garda 62, drugo ostale stranke. Volitve so potekale, razen nekaj malih izjem, mirno.

Po doslej znanih rezultatih volitev v senat so vladni kandidati zmagali v vseh volilnih okrožjih.

Vojna na Daljnem Vzhodu

Novi kitajski obrambni poskus

Hankov, 23. decembra. o. Kitajsko poveljstvo bo začelo boj z Japonci na popolnoma drug način. Namesto, da bi pošiljali, kot so do sedaj, vse svoje moči v ogenj, hočejo Kitajci odsej naprej pošiljati le manjše oddelke, katerim bi bila poverjena naloga, da sovražnika neprestano vznemirjajo na več straneh in mu prizadenejo čim več škode. S takim načinom bojevanja bi Kitajci obvarovali svoje čete pred večjimi izgubami, katere so do sedaj vedno imeli.

Japonci imajo sedaj v načrtu, da bodo osvojili mesto Hsiuang ob progi Hankov-Peiping. To mesto je strateškega pomena za Japonce. Japonci počasi napredujejo ob hvainanski železnici ob reki Jangee nasproti mesta Wuhu. Na tej progi so Japonci zasedli majhno mesto Tsaotšin in nadaljujejo s prodiranjem v smeri proti Hofeju, ki leži ob vojaško važni cesti Tientsin-Pukau in železniški progi Peiping-Hankov. Kitajsko vrhovno poveljstvo je storilo vse, da prepreči prodiranje Japoncev proti Hsinjangu. Nadaljnja poročila pravijo, da Japonci nameravajo pričeti s protiofenzivo pri mestu Hangčovu. 12 trgovskih prevoznih ladij je prispelo v reko Jangee. Na njih je okoli 10.000 mož za ojačenje japonskih čet. Dve diviziji sta se izkrcali na severnem obrežju Jangceja. Večje kolone Japoncev pa operirajo v Cesar-skem kanalu severno od Pukauva. Japonci nameravajo izvesti svoj glavni napad na železniško progo Pukau-Hsuečov. To bo pričetek za novo prodiranje proti Santungu. Santunški guverner, ki je ostal zvest nankinški vladi, se pripravlja na odpor.

Japonska poročila pravijo, da so japonska letala včeraj obiskala mesto Nančan v Kiangsi pokrajini in so bombardirala letališče, kjer so povzročila ogromno škodo in uničila mnogo letal.

Novo japonsko izzivanje Amerikancev

London, 23. dec. o. Včeraj je prišlo do dveh novih neprijetnih dogodkov blizu Vuhuju, kjer so japonski vojniki strgali ameriško zastavo z motorne ladje, last ameriške mornariške bolnišnice v Vuhuju. Japonci so zastavo obtežili s kamenom in jo vrgli v reko Jankee. Dalje so japonski vojniki vdrli v Akademijo ter prisilili ravnatelja, da je moral sneti ameriško zastavo z akademijskega poslopja. Akademija je pod ameriškim pokroviteljstvom. Ta dva dogodka sta vzbudila spet veliko razburjenje, za katero bo zahtevala ameriška vlada zadostnejenja. Odgovornega za to delajo poveljnika japonskih čet v Vuhuju.

Tokio, 23. dec. AA. (Stefani). Doznava se, da je bilo na sestanku kitajskih poveljnikov sklenjeno, da se izvrši mobilizacija še 400.000 vojakov, tako da bi skupne vojne sile znašale okoli en milijon ljudi.

Škofje iz italijanske Vzhodne Afrike so imeli te dni sestanek v Addis Abebi, na katerem so se posvetovali o ureditvi katoliške dušnopastirske službe v Abesiniji po navodilih Svete Stolice.

Nova mirovna zveza po italijanski zam sli

Rim, 23. dec. Rimski »Popolo d'Italia« objavlja članek vojvode Pistojskega, ki piše med drugim, da bi bilo za zagotovitev miru potrebno odstraniti vzroke vojne. Nemčija je s tem, da se je ponovno obožovala, storila samo uslugo svetovnemu miru, ker je s tem odstranila povod spopada. Namesto novega lokarnskega dogovora naj bi se Nemčiji vrnila rajši njene kolonije. Ko bi na to še Velika Britanija in Francija priznali abesinsko cesarstvo, bi bilo mogoče spet misliti na četverozvezo, ki bi lahko s Poljsko postala peterna, kar bi nedvomno predstavljalo najboljše jamstvo za evropski mir. K tej zvezi bi se mogle pridružiti tudi Jugoslavija, Bolgarija, Portugalska, Švica, Avstrija, Madžarska in Albanija, ki bi skupno tvorile skupino narodov, ki bi nedvomno boljše jamčil mir kakor Zveza narodov.

Krst naše nove bojne ladje

Belgrad, 23. dec. Danes ob 9.15 so spustili v morje v francoski ladjedelnici v Nantesu prvo od treh velikih naših topničark, ki bodo v kratkem pomnožile našo vojno mornarico. Po izročilu naših pomorcev sta ladjo pred spustitvijo v morje blagoslovila pravoslavni in katoliški duhovnik, nato jo je pa slavnostno krstila botra ga. Avgusta Stojadinovičeva, soproga predsednika vlade in zunanega ministra in žena belgrajskega župana g. Vlade Ilića. Torpedovka je dobila ime »Belgrade«. Svečanost so prenašale vse naše radijske postaje.

Vesti z našega dvora

Belgrad, 22. dec. AA. Danes ob 9 dopoldne se je pripeljala v Belgrad Nj. Vel. kraljica Marija z Nj. Vis. kraljevičem Tomislavom in kneževicema Aleksandrom in Nikolo, ki so prišli v Belgrad, da prebijajo božične praznike v krogu kraljevske družine. V spremstvu Nj. Vel. kraljice Marije je bil polkovnik Branko Pogačnik. Nj. Vel. kraljico je sprejel na postaji v Topčideru Nj. Vis. knez namestnik Pavle, sprejemu so prisostvovali tudi vse dvorne dame ter civilni in vojaški dom Nj. Vel. kralja.

Božično pismo o usmiljeniu

Pariz, 23. dec. AA. (Havas) Pariški nadškof kardinal Verdier, ki se je pravkar vrnil iz Rima, je zaradi božičnih praznikov izdal pastirsko pismo, v katerem naglašala, da je usmiljenje sedaj potrebnejše nego kdajkoli. Lahko bi rekli, nadaljuje Verdier, da ljudje ne poznajo več ljubezni do bližnjega. Kamorkoli pogledamo, slišimo besede sovraštva. Nato poudarja, da je dobrotelost in usmiljenje najlepša krepost krščanstva in da je treba usmiljenje med verniki razširati. Storitni je treba vse, da se ljudje med seboj pomirijo.

Vremensko poročilo

Rateče-Planica: —13, jasno, mirno, pršič na 150 cm podlage.
Planica-Tamar: —14, jasno, pršič, 170 cm snega.
Kranjska gora: —16, jasno, mirno, barometer se dviga, pršič na 90 cm podlage.
Vršič-Brjavčeva koča: —14, jasno, mirno, pršič na 130 cm podlage.
Pokljuka: —10, jasno, 20 cm pršiča na 110 cm podlage.
Koma: —15, jasno, mirno, 15 cm pršiča na 255 cm podlage.
Kofce: —14, jasno, mirno, 20 cm pršiča na 90 cm podlage.
Krvavec: —14, jasno, 20 cm pršiča na 110 cm podlage.
Velika Planina: —14, jasno, 15 cm pršiča na 140 cm podlage.
Polzevo: barometer se dviga, jasno, mirno, pršič na 20 cm podlage.
Rakitna: —12, jasno, 30 cm podlage.

Lep praznik na poljanski gimnaziji

Učenke so priredile svojim součenkam lepo uspelo božičnico

Ljubljana, 22. decembra.

Lep domači praznik je praznovala II. državna realna gimnazija v Ljubljani v sredo, dne 22. t. m. Zavodovi profesorji in mladina so z združenimi močmi pokazali, kaj je zmorna sloga, dobra volja in pa razumevanje. Danes ima zavod oder, ki je največji pri nas sploh, oder, ki je namenjen šoli — dijaštvu. Ta oder naj bi družil mladino in starše in vzgojitelje. Vsi naj bi se ob tem odru večkrat sestajali in se spoznavali. Oder sam je 10 m dolg in 7 m visok. Postavljen je v telovadnici in je premakljiv. Mladina in vzgojitelji so pokazali neverjetno potrivalnost. Ves les za oder je podaril vrhniški župan g. Hren, ki zasluži kar najlepše priznanje od vse javnosti za svoje plemenito delo, ki ga je izkazal mladini. Pozabiti pa se ne sme vseh tistih, ki so z besedo in z dejanji tudi pripomogli k temu uspehu. Zavod se je zavedal tega dogodka. Zato je priredil na tem svojem odru prvo božičnico, s katero je bilo združeno obdarovanje revnih otrok. Okoli 400 dijakinj je prejelo darila, večinoma so bila to darila v blagu. Marsikateri se je razveselil tega božičnega darila, ko je dobil ali nogavice ali blago za obleklo ali blago za spodnje perilo. Marsikateri pa je dobil tudi obutev. Božičnico samo so obiskali starši in mnogo mladine. Počastila sta jo s svojim obiskom tudi prosvetni šef gosp. dr. Sušnik Lovro in ravnatelj g. Remec. G. ravnatelj Osana je v lepem govoru poudaril predvsem željo, da bodi šola, starši in vzgojitelji ena sama velika družina. Eden z drugim, eden za vse, vsi za ene-

ga, ta želja je bila poudarjena, ker v skupnosti in v medsebojnem sodelovanju je uspeh. S tem, da se spoznamo in da se poznamo, lahko gradimo in vodimo mladino v lepšo bodočnost. Z željo k lepim domačim praznikom vsem, staršem in mladini, je gospod ravnatelj zaključil svoje slovesne besede ob otvoritvi odra. Nato je sledilo nekaj točk, ki so jih izvajali učenci sami. Izvajale so se pesnice na harmoniki, nekaj deklamacij, nekaj solo-spevov in nekaj prizorov. Zadnja točka je bila obdarovanje. — Oder je tu. Zelimu mu uspeha, mnogo uspeha. Pozabiti pa ne smemo delavcev za njegovo uresničitev. Levji delež, kakor je rekel gospod ravnatelj, ima pri vsem tem gosp. prof. Sušteršič. Dalje sta mnogo žrtvovala še gosp. prof. Kambič in g. prof. Niko Kuret. Nikakor pa ni pozabiti dveh neurtidljivih delavk, ki imata največji zaslug pri obdarovanju, in sicer gg. Podpačeva in Strelčeva. S skrbnim očesom in z veliko brigo sta iskali in naprosili toliko darov za tako veliko družino. — Vsi imenovani zaslužijo priznanje za svoje nesebično delo. Vse, mladino in gg. profesorje, pa je zajela lepa misel, pomagati svojemu bližnjiku, vse, ki zajela ista misel, ustvariti si svoje ognjišče, ob katerem naj bi se zbirali vsi, starši, vzgojitelji in mladina. Priznanje za svoje delo pa je dobil zavod ob obeh prireditvah, ena ob pol 4 za višjo šolo, druga ob pol šestih za nižjo šolo, saj sta bili nadvse obiskani, in sicer tako, da telovadnica ni mogla več sprejeti obiskovalcev. Zavodu, predvsem pa gospodu direktorju, pa veljajo lepe čestitke k temu lepemu prazniku.

6 milijonov za ceste v mariborski okolici

Maribor, 22. decembra.

Te dni je bil sestavljen proračun okrajnega cestnega odbora v Mariboru. Mariborski okrajni cestni odbor je največji v vsej naši banovini ter ima tudi največje cestno omrežje v svoji upravi. Njegov proračun za prihodnje proračunsko leto predvideva izdatke v višini 5.873.900 din, dohodke pa v iznosu 3.245.743 din. Primanjkljaj znaša 2.628.156,50 ter se bo kril z doklado na državne davke v običajni višini. Novi proračun se, kakor vsi zadnji proračuni, žal zopet omejuje le na najnujnejša cestna dela na področju okrajnega cest-

nega odbora. Predvidena so le najnujnejša popravila in nekatere nove zgradbe, oziroma nadaljevanja započetih cest. Za vzdrževanje banovinskih cest je predvideno 2.189.464, za preureditev in obnovo banovinskih cest 260.000, za nove zgradbe in preložitve cest 1.500.000, za gradnje novih občinskih cest 610.000 din, za vzdrževanje občinskih cest 417.626,86 din. Kakor je iz navedenega razvidno, bolelaho naši okrajni cestni odbori še vedno na napakah, ki jih je zakrivil bivši režim na banovini, ko jim je vzel avtonomijo ter vse dohodke, vrnil jim je pa le malenkosten del tega, kar jim je bilo odvzeto.

Zahvala slovenskih časnikarjev

Odbor ljubljanske sekcije Jugoslovanskega novinarskega združenja je na svoji seji dne 21. decembra sprejel in odobril zaključno poročilo pripravljalnega odbora za prvo Razstavno slovenskega novinarstva. Razstava je v polni meri dosegla svoj namen, kar se je moglo zgoditi le zaradi vsestranske podpore, ki so jo novinarjem prožili vsi činitelji našega javnega življenja in vsa naša javnost. Zato smatra podpisani odbor za svojo dolžnost, da se ob priliki likvidacije razstavnega odbora v imenu vseh slovenskih novinarjev vsem podpornikom in sodelavcem iskreno zahvali.

Redni člani naše novinarske stanovske organizacije gg. notranji minister dr. Anton Korošec in ministri v p. dr. Albert Kramer in dr. Franc Kušovec so prevzeli častno predsedstvo razstavnega odbora in s tem omogočili plodno delo. Predsednik vlade in zunanji minister g. dr. Milan Stojadinovič, predsednik narodne skupščine dr. Stevan Cirič, ban g. dr. Natlačen Marko, župana g. dr. Juro Adlešič, Ljubljana in g. dr. Alojzij Juvan, Maribor, Ljubljanski velesejem, Združene papirnice Veveče, Goričane in Medvode, kartonažna tovarna in papirna industrija I. Bonač sin, papirnica Bratje Piatnik v Radečah, centralna uprava in zagrebška sekcija Jugoslovanskega novinarskega združenja so z večjimi prispevki v denarju ali blagu položili materialne temelje za razstavo in za izdajo bibliografije sovenskega časopisja, ki je izšla v obliki razstavnega kataloga. Posebej se izdajo tega izrednega znanstvenega dela so podprle tudi številne tvrdke, ki so zanj naročile inserate.

Dragocena nam je bila pomoč, ki so nam jo predstavniki vseh panog državne uprave in nešteti drugi činitelji nudili s sodelovanjem v tej ali oni obliki, zlasti z izročitvijo najraznovrstnejšega gradiva za razstavo. Ne moremo se vsakemu posebej javno zahvaljevati. Najlepša zahvala naj jim bo za vest, da so pripomogli k lepi kulturni in splošno narodni prireditvi velike vrednosti. Isto velja tudi za sodelujoče umetnike, ki so nam prispevali deloma z novimi izvirnimi umetninami, slikami in kipi, deloma z načrti in nasveti. K zanimivosti, privlačnosti in k pomenu razstave so mnogo pripomogle tvrdke, ki so v njenem okviru razstavile najmodernejšee stroje kot pripomočke novinarskega dela. Vsooko cenimo pomoč, ki so nam jo izkazali službeni in neslužbeni, z novinarstvom v zvezi stojičji krogi iz Nemčije, na čelu jim direktor Instituta za novinarstvo na univerzi v Monakovem g. univ. prof. dr. Karl d' Ester.

Ogromno organizacijsko delo so izvršili gospodarji, ki so jih poleg naše stanovske organizacije delegirali v razstavni odbor Ljubljanski velesejem, Društvo tiskarnarjev, Zveza faktorjev, ljubljanska podružnica Zveze grafičnih delavcev, ljubljanski Fotoklub ter slovenska časopisna podjetja. Slednja so poleg tega brez rezerve stavila na razpolago za razstavo vse svoje liste in ves svoj dragoceni arhivski material.

Bibliografijo slovenskega tiska je sestavil pri-

Vsiljivi zastopniki

Gornja Radgona, 20. decembra.

V zadnjem času se v okolici Gornje Radgone vedno pogosteje dogajajo čudni primeri prekomernega vsiljevanja raznih zavarovalnih zastopnikov in potnikov. Pri tem se dogajajo svojevrstni prestopki, ki so za našega kmetja mnogokrat zelo nevarni. Pretekle tedne se je dogajalo, da so nekateri potniki obnavljali poteklo zavarovalnino pri istih zavarovalnicah, kjer so imeli posestniki do sedaj zavarovano svoje imetje. Pri tem obnavljanju pa se je kmalu pokazala potegavščina, ko so kmetje prejeli opomine za plačilo premije od popolnoma druge zavarovalnice, kakor od tiste, pri kateri so podpisali podaljšanje zavarovanja. Zastopniki so tako mnogokraterega premotili, da se je podpisal v trdni veri, da se mu zavarovanje podaljša pri prejšnji zavarovalnici. Sedaj pa prejemajo opomine od popolnoma tujih zavarovalnic. Nekateri prejemajo opomine celo od advokatov, kar povzroča prevaranim kmetom nove stroške. Zaradi tega vlada po vsej okolici veliko razburjenje, toliko bolj, ker kmetje denarja niti za najpotrebnejše stvari nimajo.

Opozarjamo ljudi, da zahtevajo od potnikov vselej legitimacijo in le tako bodo vedeli, pri kateri zavarovalnici so se zavarovali.

Generalni konzul v Metz

g. dr. Ilič v Ljubljani

Ljubljana, 22. decembra.

Danes je prišel v Ljubljano generalni konzul v Metz g. dr. A. Ilič, da se tu posvetuje z različnimi oblastmi v zadevi slovenskih izseljencev njegovega konzularnega področja. G. generalni konzul je ljubljence naših slovenskih izseljencev v Franciji.

Težki in grenki so bili boji skoraj pet let za naše izseljence v Franciji pred njegovim prihodom. Prejšnji režim so tja poslali zastopnike, ki naj razbijejo stare delavske organizacije naših izseljencev, ker so bile vse katoliške in zato seveda protidržavne in anacionalne. Zato so ti zastopniki smatrali za svoje glavno delo ustanovljati med izseljenci hiper-nacionalna društva in zveze proti starim obstoječim in priljubljenim društvom in zvezam. In začelo se je preganjanje in šikaniranje naših izseljencev brez primere, huje kot tu doma. Stare organizacije so se namreč postavile v obrambo svojega ogromnega dela in svojih koristi. Deset tisoč mesečne podpore je začela dobivati nova organizacija za boj proti tem društvom, katero podporo dobiva še danes na veliko začudenje vseh teh kat. organizacij, ki niso dobile še pare. Kako je bilo takrat v Franciji med našimi slovenskimi izseljenci, se lahko čita v »poročilu o I. slov. izseljenskem kongresu«, kjer so natisnjena poročila teh organizacij I. slov. izselj. kongresu. Velik borec za pravice naših izseljencev v Franciji je bil takrat g. Silvester Skebe, izseljenski duhovnik. Junoško in neutrašeno je nastopil, pa tudi padel kot žrtev protislovenskega in protikatoliškega fanatizma in zvičajnosti. Zbodel mu je na smrt tu doma oče in ga želel še enkrat videti. Konzul je porabil ta njegov obisk domovine, da je pisal tu domov, naj mu vzejejo potni list. Ker je vedel, da bo režim te krivice zmožen, je sporočil škofijstvu v Metz, da g. Skebe ne bo več nazaj in da tudi drugega slovenskega izseljenskega duhovnika ne bo več v Merlebach in škof je tako dal od francoske države za jugoslovanskega duhovnika sistemirano mesto na besedo konzula — Poljaku, ki ga imajo še danes. G. Skebe je še ob pravem času zvedel za to zlobnost in se vrnil, pa našel svoje mesto zasedeno po Poljaku. Tako so delali nacionalno nacionalni zastopniki. Razmere so bile res nevdružne. Družba sv. Rafaela je krepko posegla vmes in res zmagala. Oba zastopnika sta bila odpoklicana in tja je prišel g. gen. konzul dr. Ilič. Z eno potezo je ta blagi mož pomiril duhove in danes ga ljubijo vsi izseljenci brez razlike svetovnega nazora. Vsem je nepristranski oče. G. dr. Iliču je pravilo: kdor je Jugoslovčan, je moj in jaz njegov, pa naj bo političnega ali verskega prepričanja kakršnega hoče. Vsi jugoslovanski izseljenci najdemo na našem konzulatu v Metz u njem očeta, ki želi samo eno — njim pomagati in koristiti. Zato g. dr. Iliča, ki je odlični Hrvat, prav iskreno pozdravljamo v naši sredi in mu želimo priskrbi dobrodošli in iskrena zahvala za vso njegovo ljubezen do naših slovenskih izseljencev! G. konzul bo gost Rafaelove družbe.

Po 3 letih se še pozna čebelin pik

Ljubljana, 22. decembra.

V ljubljansko bolnišnico je pripeljala pred tremi meseci revna kmečka mati iz Slovenje Gradca svojo 13-letno Tereziijo, katero je pred tremi leti pičila čebela na obraz. Otkelina ji se do sedaj ni usahnila. V bolnišnici se je dekletce zdravilo tri mesece, vendar ji zdravniška veda še ni mogla pomagati. Dekletce je doma v revni kmečki hiši in se je v bolnišnici kar najbolj zadovoljno počutilo, zato ni nič rado zapustilo bolnišnice, kjer je imela vendar snažno posteljo in dobro hrano.

znani naš strokovnjak g. dr. Janko Štebinger, ravnatelj Študijske knjižnice v Ljubljani.

Njim vsem in vsej naši javnosti iskrena hvala!

Na isti seji je odbor ljubljanske sekcije JNU sprejel in odobril tudi poročilo prireditvenega odbora za novinarski koncert 1. t. m. Tudi ta tradicionalna prireditev je dosegla lep moralen uspeh. Podpisani odbor se v imenu slovenskih novinarjev toplo zahvaljuje vsem glasbenim organizacijam in vsem gg. pevkom, pevcom in glasbenikom, ki so omogočili tako lep koncertni spored, vsem drugim, ki so kakorkoli pripomogli k uspehu vse prireditve, in tudi vsem onim, ki so pokazali svoje umevanje za tejnje novinarske stanovske organizacije s preplačilom vstopnic in z udeležbo na koncertu samem. — Odbor ljubljanske sekcije Jugoslovanskega novinarskega združenja.

Žalostna usoda Slovencev na Kočevskem

Kočevje, 23. decembra.

V poletnih mesecih je kočevski »Gesangsverein« priredil v vseh prostorih znanega kočevskega Nemea Gustava Verderberja vrtno veselico, ki naj bi imela po njih pojmovanju samo nekaj veselilne značaj, ne pa morda politični, kakor bi si lahko marsikdo od navzočih mislil. Takšne veselice kočevski Nemci redno prirejajo. Od proslave 600 letnice dalje pa imajo v mesecu avgustu nekako obletnico njih naselitve in pri tej priliki so ponavadi prirejali sprevede, ki so jih tvorili samo Kočevjarji, napravljeno v njih semaste narodne noše. Da se je pa ta njih strogo nemška prireditev tedaj lepe iztekla, so pa skrbelo politična oblastva, predvsem takratni okrajni načelnik Platzer in kočevski takratni vsemočni zaščitnik Janez Pucelj iz Velikih Lašč. Tako so Nemci nemoteno in ob vzporednem sodelovanju takratnih javnih mogočnikov nadaljevali s svojim kulturno političnim propagandnim poslanstvom, nemoteno prirejali sestanke, imeli zborovanja brez vsakršnega nadzora političnih oblastev in imeli nekako od zgoraj priznana nadoblast nad vsemi Slovenci, ki prebivajo na kočevskem nemškem ozemlju. Sicer pa takrat Janez Pucelj za sebe ni slabo mislil. Vedel je namreč, da si poslanskega mandata s slovenskimi glasovi na pošten način ne bo nikdar pridobil. Zato je enostavno dovolil, da so kočevski Nemci zaslužili Slovence, kočevski Nemci po so mu v znak hvaležnosti ob volitvah, pa naj so bile to občinske ali pa državnozborske, naglani na volišče poleg vseh nemških volilcev še od njih gospodarsko ali kakorkoli odvise Slovence, ki so morali z upoglednimi hrbi ubogati in delati tako, kot je nemški generalni štab v Kočevju pod vodstvom znanega dr. Hanža Arka želel, oziroma zahteval. Nesrečni Slovenci, raztreseni po različnih vaseh in krajih kočevskega otoka, so morali na vsa ta grozodejstva molčati — in kakor so Nemci sami izjavljali — biti so morali veseli, da sploh na tako imenovanem nemškem ozemlju smejo živeti.

Spominjamo se shodov, ki jih je priredil nemški štab po kočevskih vaseh in na katerih je med drugimi neki G. V. kočevski razjarjeni publiki dopovedoval in razlagal, da so profesorji kočevske gimnazije vsi nemci itd. — ni pa seveda pri tem mislil na to, da bodo tudi njegovi otroci kmalu godni za gimnazijo in da jih bo moral dati ravnajo v kočevsko gimnazijo, če bo hotel, da ne bodo takšni kot je on sam. Sicer je pa lahko mogoče, da je V. mislil pri tej neumnosti na to, da so profesorji kočevske gimnazije neumni zato, ker toliko tolerirajo kočevske Nemce? Saj je znano, da je do sedaj precej sinov in hčera trdih in zagriženih Nemcev šla skozi kočevsko gimnazijo in da večina od njih še pri veliki maturi ni znala pravilno slovenskega jezika. Torej je dobrotla takratni profesorjev, ki je tako toleriral Nemce, poplačana s hvaležnostjo, ki je ni bil nihče upravičen pričakovati.

Nadoblast Nemcev nad Slovenci v zadnjem času sicer malo popustila. Prepričali so se, da je

v Jugoslaviji mogoča tudi vlada brez Janeza Pucelja, čeprav jim je on nasprotno zagotavljal. Tako so jim še pred 5. majem 1935 zrasli rogovci, da so se pred volitvami govorili in zatrjevali: »Die schwarzen sind für immer weg!« Neprijetno jih je zato razočarala rekonstrukcija vlade v mesecu juniju 1935. leta. Seveda jih je Janez Pucelj potolažil in jim zagotavljal, da sedanja vlada ni niti nekaj mesecev mogoča! Da bi pa bila Puceljeva napovedovanja še bolj podkrepljena, se je še istega leta odpeljal v Belgrad kočevski župan Lovšin, ki je imel nalogo, da v različnih ministertvih intervenira v zadevi kočevskega rudnika. Ker pa župan ni imel sreče, da bi bil kjerkoli sprejet, se je vstulil v belgrajski parlament, kjer se je ravno pričela proračunska debata, in gledal, poslušal in užival, kako njemu politično enaki reveži v svoji nemoči razbijajo po mizah in zvonijo z zvonic. Povrnil se je zadovoljen v Kočevje in pripovedoval, da mora vlada vsak čas pasti in da se Stojadinovič pod temi okolnostmi s klerikalci sploh ne more več držati. Seveda je bila to samo pobožna želja Lovšinova, ki se seveda tudi ni uresničila.

Tudi letošnja nemška prireditev je imela kulturno politični propagandni značaj, samo da ni bilo spreveda in da je bilo manj ljudi kot druga leta. Razlog leži v tem, ker so kočevski Nemci svojega »Führerja« dr. Arka do grla sili, in sicer zato, ker je do letos vsak, kdor je hotel iti v Nemčijo, moral dobiti samo skozi njegove roke in z njegovim dovoljenjem potni list, ker drugače ga je Nemčija na dr. Arkovo posredovanje takoj vrnila Jugoslaviji.

Najžalostnejše poglavje letošnje nemške prireditve je bila pa žalostna vloga, ki so jo pri tej priliki imeli kočevski slovenski godbeniki. Na tej prireditvi je namreč igrala tukajšnja gasilska godba, ki jo nad dve tretjini tvorijo Slovenci. Omenjeni V. je pa v svoji modrosti šel tako daleč, da je slovenske godbenike oblekel v neko smešno pustno uniformo, pod katero so poleg Slovencev predstavljali kočevskim Nemcem njim toliko simpatične »Lincer Puaben«! Tako so morali slovenski godbeniki na ljubo gospoda V. in Nemcem igrati smešno vlogo »Lincer Puaben«! To je pač najžalostnejši del te nemške prireditve in sramotno izkoriščanje kočevskih slovenskih godbenikov v njih politične cilje in namene. Slovenskim kočevskim godbenikom svetujemo, da pri takih in enakih prireditvah, kjer gre za smešenje in zapostavljanje slovenskega naroda, spoznajo za kaj prav za prav gre, in naj ne sodelujejo več.

V kapelici na Kofeah ob sv. maša oba dneva, na božič in na štefanovo ob 10.

Znižana vožnja na tramvaju za vojne invalide. Mestna občina ljubljanska je odredila, da se dovoli vojnim invalidom, ki se izkazuje z legitimacijo Zdrženja vojnih invalidov na tramvaju znižano vožnino in sicer za vsako vožnjo 1 din brez ozira na daljavo.

Filmi

ki jih velja videti ... ali ne videti

»Devetnajstletac« (Kino Matica). Človek kar ne ve, kaj bi k takemu filmu dejal. Izraz limonada, voda in podobno ne označi na kilometre raztegnjenega dolgočasnja, s katerim se pita gledalec ob gledanju tega filma. O stori, ki je skrupucana na najbolj nesmiseln način, je težko kaj povedati. Burkaste dogodivščine pijanega Amerikanca, ki se v takem stanju zagleda v neko dekle in se z njim v istem stanju in še isto noč tudi poroči. To ni ne komedija, še manj pa užito, ker so mora gledalec mučiti dolgi dve uri z vsakovrstnim »natepavanjem«, praznimi domisljicami vrtoglave amerikanke družbe, ki se kaže tako plitvo in zbanalizirano, kakršna v resnici najbrže ni. Lepi so v filmu le Taylorjevi zobje...

Kranj dobi državno policijo

Kranj, 22. decembra.

Pred dnevi je bila plenarna seja občinskega odbora, na kateri je poročal g. župan Karl Česen o tem, kako daleč je stvar z državno policijo v Kranju. O zadevi so namreč govorili že na predzadnji seji in na seji policijskega oddelka. Iz Belgrada je dobila občina pred daljšim časom poročilo, da bo Kranj dobil državno policijo, vendar pod gotovimi pogoji. Finančni odbor, ki mu je policijski odbor odstopil zadevo državne policije, se je o teh pogojih posvetoval pri okrajnem načelstvu. Občina Kranj bi morala nositi le del stroškov, ne bi pa vzdrževala vse policije. Predstojnika policije, uradnike, stražnike in detektive preskrbi država. G. župan je izjavil pri okrajnem načelstvu, da je pripravljena občina prispevati 100.000 din, t. j. približno toliko, kolikor sedaj občino stane policija. Občina Strazišče bi dala 10.000 din in je razen tega pripravljena napraviti stražnico. Občina Kranj bi poleg denarja dala na razpolago eventualno pisarno in zgradila tri stražnice in sicer na Primskovem, v mestu in pri Gorenji Savi.

Izjava g. župana pri okrajnem načelstvu je občinski odbor soglasno odobril.

Božičnica prometnih redarjev

Ljubljana, 23. decembra.

Kot smo zvedeli, pripravljajo avtomobilisti in motociklisti tudi na letošnji božični večer obdarovanje vrlih prometnikov v Ljubljani. S svojo pažljivostjo je prometnik že marsikomu priljubljen ali ga vsaj obvaroval pred nezgodo, to pa ne samo avtomobiliste in motocikliste, temveč tudi pešce, kolesarje itd. Tako so prometni redarji dejansko varuhi našega življenja in naših vozil. Ta občaja, da izkazujejo avtomobilisti, pa tudi pešci in drugi majhno pozornost priznanja in hvaležnosti se je sedaj udomačil tudi pri nas. V inozemstvu se vsi taka božičnica seveda v mnogo večjem obsegu. Obdarovanje bo na božični večer. Na križiščih, koder stojijo prometni stražniki, bodo postavljena božična drevesca, kamor naj darovalci prinesejo svoje darilo. Lahko pa izročijo darila tudi tajništvo Avtoškuba, Kongresni trg 1/1, ki bo poskrbelo, da pridejo na pravo mesto.

Razprava zaradi nesreče v Slovenji vasi preložena

Maribor, 22. decembra.

Danes smo poročali o sodni razpravi proti šoferju Alojzu Kanclerju iz Maribora, ki je dne 9. maja t. l. zavozil s svojim avtomobilom v skupino mariborskih motociklistov, pri čemer sta se dva motociklista prevrnila. Pri tej priliki se je pone srečel mariborski trgovec Josip Smeš, ki si je zlomil roko in nogo. Razprava proti Kanclerju se danes ni končala, temveč je bila preložena, da se zaslisi še nekatere priče in se ugotove še druge okolnosti. Kancler je bil že svojetasno obsojen pogojno zaradi smrtni nesreče, katero je s svojim avtomobilom povzročil.

Izza naših meja

Ker se nista prijavila k naboru, sta bila kaznovana pred goriskim sodiščem France Lipužič iz Idrije in Andrej Strukelj iz Kanala. Prvi je bil obsojen na 7 mesecev zopora in na plačilo vseh sodnih stroškov, kazen drugega pa je nekoliko nižja.

Nesreča v Labinskem rudniku. Tudi Labinski rudnik je poleg Rabeljskega znan po številnih nesrečah in o tem smo v našem listu že večkrat poročali. Prve dni tega meseca pa se je zgodila zopet nova huda nesreča, ki je zahtevala tri človeške žrtve. Plaz premoaga je namreč pokopal pod seboj delavce Siliča Jakoba, Drandiča Martina in Mirkoviča Mijo. Vsi trije so ostali mrtvi.

V Trnovem pri Ilirski Bistrici so zgradili pred dobrimi petimi leti veliko moderno vojašnico. Za to so morali razlastiti del najlepšega polja. Toda, kar je čudno, do danes oškodovanci še niso dobili odškodnine in celo izknjižili njih niso še, da morajo še sedaj plačevati davek od odvzetega zemljišča in so morali tudi plačati potodostno posojilo na nepremičnine, ki je bilo pred kratkim razpisano. Sedaj se govori, da bo ta krivica končno popravljena.

Otvoritev akademskega leta na tržaški univerzi se je vršila letos na posebno slovesen način, kakršnega pri nas sicer nismo vajeni. Slavnost je imela namreč čisto vojaški značaj. V vsaki vršil službo oddelek univerzitetne milice, na dvoiršu pa je stala v strogem vojaškem redu na eni strani stoletnja visokošolcev, na drugi pa konjeniški oddelek ter samostojna četa, ki nosi ime po Dalmatincu »Rismond«, zadaj pa »brucic«, v uniformah seveda. Slavnost je otvoril rektor z besedami: »Ekselence, tovariši...«

Uredba o samoupravnih hranilnicah, ki jo izdelujejo v ministru za trgovino in industrijo, bo v kratkem gotova. Osnutek uredbe je povzročil zlasti med slovenskimi samoupravnimi hranilnicami mnogo razburjenja, ker bi jo uredil moral ves pupilarni denar v privilegirane zavode. Komisija, ki izdeluje uredbo, je sprejela predlog predstavnikov samoupravnih hranilnic, da se hranilnicam odobri pravica sprejemati naložbe pupilarnega denarja.

Ublazitev deviznih predpisov pripravlja Narodna banka zlasti glede odkupa izvoznih deviz. Po novi uredbi bi morali izvozniki dati Narodni banki v odkup le petino deviz in ne več tretjino, kakor je veljalo do sedaj. Istočasno se proučuje uredba, da bi se za vse devize uredil enoten tečaj z istodobnim povečanjem prima do višine dejanskega tečaja posamezne devize.

Vremensko poročilo

»Slovenskara doma«

Po stanju danes ob 7 jutraj

Table with columns: Kraj, Barometer, Temperatura, Veter, Pada-vine. Rows include Ljubljana, Maribor, Zagreb, Belgrad, Sarajevo, Skopje, Split, Kumbor, Rab.

Vremenska napoved. Mrzlo in jasno vreme, jutranja megla. — Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večerj do danes: Večeraj je bilo na severozapadu nekoliko oblačno.

Ljubljana danes

Koledar

Danes, četrtek, 23. decembra: Viktorija. Petek, 24. decembra: Adam in Eva. Nočno službo imajo lekarnar: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gestus, Zaloška cesta.

TELEFON 2730 SLOGA. Danes poslednjé velezabavna glasbena komedija AMIGO s najboljšim baritonistom sveta Lawrencom Tibbetom.

Blagajna Poštne hranilnice, podružnica Ljubljana, bo poslovala za stranke dne 24. decembra od 8 do 12.

Dostava na božične in novoletne praznike v Ljubljani. Na božič 25. decembra 1937 se ne dostavljajo nikake pošiljke, razen telegramov, ekspresnih in pošilk s pokvarljivo robo. — Na dan sv. Štefana 26. decembra 1937 (nedelja) se zato dostavljajo dopolne vse pošiljke, v kolikor jih je mogoče dostaviti z ozirom na zaprte trgovine in pisarne.

Občani, ne pozabite revežev, ko boste voščili svojim prijateljem vesel božič! Vse ljubljanske trafike prodajajo mestni socialni kolek po 50 par in 1 dinar. Na vsako voščilo nalepite se mestni socialni kolek, da bo letošnje božično dopisovanje v znamenju socialne pomoči.

SK Hirijska (Hockey). Danes zvečer ob pol 7 se vrši obvezen trening na dva gola. Pri tem se bo razdelila oprema in proste vstopnice. Pridite vsi in točno, ker je prva tekma predvidena že v nedeljo, 26. decembra.

Prikojevalno tečaje za krojače in krojačice v Ljubljani priredi kraljevska banska uprava v prostorih tehniške srednje šole. Tečaje bo vodil obrtni učitelj Knafeļ Alojzij. Interesenti naj pri-glasijo svojo udeležbo osebno ali pisмено najkasneje do 7. januarja 1938 na naslov: Kraljevska banska uprava, referat za pospeševanje obrta, Erjavčeva ul. št. 12, kjer dobe tudi vse podrobne informacije.

V ponedeljek in torek, 27. in 28. decembra bo običajno zborovanje Slomškove družbe v frančiškanski dvorani.

Praktični učiteljski izpiti na državnem učiteljskem v Ljubljani so se vršili od 25. novembra do 20. decembra t. l. Izpiti so opravili:

Arhar-Jenčič Valerija, Radeč (Krško), Bajec Teodora, Sv. Anton (Brežice), Beranič Amalija, Lepa njiva (Gornji grad), Boje-Lavrič Ljudmila, Podbrezje (Kranj), Budin-Podraje Stanislava, Artič (Brežice), Črnigoj Nada, Trebelno (Krško), Dougan Ana, Krka (Litija), Čuk Matilda, Krašnja (Kamnik), Demšar-Vrtačnik Milka, Gaberje (Novo mesto), Eichkitz Marjeta, Dole pri Litiji (Litija), Erbežnik Franciška, Fara vas (Kočevje), Fras Ivana, Pišce (Brežice), Gabrovac August, Radmirje (Gornji grad), Grašič Marija s. Milena, Ljubljana (Ljubljana), Grile Julijana, Sovodenj (Škofja Loka), Hafner Alojzija, Senovo (Brežice), Jagodič-Zemljak Stanislava, Toplice pri Zagorju (Litija), Jeras Božena, Komenda (Kamnik), Jerin Stanislava, Tržišče (Krško), Josihar Gabrijela, Sv. Anton (Brežice), Juršič Hedvika, Dobovec (Litija), Karlovič-Cotman Lidija, Podbica (Kranj), Keržan-Božič Franciška, Zalog (Kamnik), Konič Antonija, Sromlje (Brežice), Kulovic Terezija, Valta vas (Novo mesto), Lampič-Bem Antonija, Martinji vrh (Škofja Loka), Leskovic Ana, Polhov Gradec (Ljubljana-okolica), Leskovic Hedvika, Ljubljana (Ljubljana), Levstik Ljudmila, Struge (Kočevje), Lervik Ivan, Rajhenburg (Brežice), Ljubič Barica, Mirna peč (Novo mesto), Lušin Karolina, Bizeljsko (Brežice), Makše-Huth, Boh. Srednja vas (Radovljica), Malahovsky Hilda, Rob (Kočevje), Mali Jadviga, Stopiče (Novo mesto), Malinger Milena, Stopiče (Novo mesto), Marn Karolina, Sela (Kamnik), Meteln Vera, Reka (Laško), Mivšek Viktor, Kokra (Kranj), Modic Helena, Trebelno (Krško), Müller Anton, Zalog (Kamnik), Novljan-Mercina Zdenka, Grahovo (Logatec), Oblesček Zora, Smartno ob Dreti (Gornji grad), Pogorelec Terezija s. Ljudmila, Ljubljana (Ljubljana), Puc Marija, Rob (Kočevje), Robida Marija, Dol pri Ljubljani (Ljubljana), Rozin-Tomše Rozina, Zdole (Brežice), Schitnik Ana, Dobova (Brežice), Seliskar Marija, Stari trg (Logatec), Suhadolnik Vida, Toplice pri Zagorju (Litija), Stercin Cecilija, Komenda (Kamnik), Vanič Viljem, Boštanj (Krško), Verbič Anuša, Luče (Gornji grad), Višner Ana, Dobrnič (Novo mesto), Reprobiranih je bilo 21 kandidatov in kandidatki.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20. Četrtek, 23. decembra: »Simkovi«. Red Četrtek. Petek, 24. decembra: Zaprt. Sobota, 25. decembra: ob 15: Peterčkove po-

Koncert Ljubljanske Filharmonije

Ljubljana, 23. dec.

Da je bil zadnji koncert Ljubljanske Filharmonije pod dirigentom dr. Hermannom Scherchenom šele osmi po številu in teku zadnjih treh let med temi koncerti, ki so skoro edini večji orkestralni dogodki pri nas, dokazuje našo revščino v tem pogledu, dokazuje pa tudi resno prizadevanje ljubljanske Filharmonije, da bi vsaj za silo zamašila vrzeli, ki so v simfoničnem udejstvovanju pri nas najbolj občutne, saj smatramo danes orkester kot najidealnejši instrument, zmožen najvišjega izraza v glasbi sploh. A ta instrument zahteva veliko ljudi, ki bi morali biti od prvega do zadnjega umetniki in ki bi jih družila ljubezen do muzike v trdno enoto; že zato, glejte, je tako pomemben obstoj orkestra ljubljanske Filharmonije, ki ga je ustvarila in ga ohranja v skupnosti vsaj trdna volja do resnega dela. Ob vsem tem je prav za prav precej trpka, pa nič manj resnična ugotovitev, da je delo ljubljanske Filharmonije še vedno brez prave podlage in brez neke trajnejše koristi in bo ostalo tako dolgo časa, dokler ta orkester ne bo dobil zmožnega dirigenta, ki bo v stalnih vajah počasi dvigal kvaliteto orkestra v tehničnem in muzikalnem oziru. Dokler ne bo tudi pri orkestralnem ensembu toliko stalnega, načrtnega in podrobnega dela, kot ga je na primer pokazal pri nas g. Marolt z Akademskim pevskim zborom, je iluzorna sleharna misel, da bi dosegel vsaj neko stopnjo popolnosti, ki nam je vendar ideal in cilj vsega dela, da bi se že enkrat za vselej iztrgal iz povprečnosti in povprečnosti, ki visi kot neko prokletstvo nad nami. Vem, da si tudi orkester sam želi takega dirigenta, ki bi ga vodil po tej težki, a edino uspešni poti, res je, da ga ne more pričarati, če ga ni med našimi dirigenti.

Gostovanja tujih dirigentov so nam ostala namreč edini izhod iz zadrege in obenem edini vhod v svetlišče visoke simfonične umetnosti. In ker se nam vrata v to svetlišče tako redkoma odpro, ker smo tako hvaležni za vsak grizljaj čiste lepote, ki se nam nudi, zato smo morda prehitro pozabili, da nas košček rumene pogace ne more nasiti, če nam manjka vsakdanjega kruha. Ob zadnjem koncertu pa sem dobil vtis, kot da je sam dirigent dr. Scherchen ugriznil v kislno jabolko: kaj čuda, da je občinstvo in še kdo drugi čutil zalet skomine! Dejstvo je namreč, da je bil zadnji koncert v primerjavi z marsikakim od prejšnjih koncertov ljubljanske Filharmonije na precej nižji stopnji, tako po izvedbi sami in po izbiri programa; posebno slednje je bilo vzrok marsikakega razočaranja in nevolje pri poslušalstvu.

Trditvi pa, da se naše občinstvo ni moglo »sprijazniti« z dirigentom, kot je bilo neke na-

Licitacija za nabavo papirja

Kraljevska banska uprava dravske banovine v Ljubljani razpisuje na osnovi čl. 82 do 105 zakona o državnem računovodstvu

javno oферtalno licitacijo za nabavo papirja in drugih pisarniških potrebščin.

Licitacija se bo vršila v skrajšanem roku dne 12. januarja 1938 ob 11 v sobi št. 21 v II. nadstr. kr. banske uprave, Bleiweisova cesta 10. Kavgicjo v višini 5% odnosno 10% ponujane dobave je položiti pri blagajni finančnega oddelka kr. banske uprave v Ljubljani.

Zapečatenе ponudbe, taksirane po tar. p. 25 zakona o taksah, potrdilo o zdražiteljski sposobnosti, potrdilo o poravnavi vseh zapadlih davkov in priznanico o položeni kavgicji je na dan licitacije med 10. in 11. uro izročiti predsedniku licitacijske komisije. Ponudnik mora v ponudbi izjaviti, da so mu pogoji znani in da na nje pristaja. Na ovitek ponudbe je napisati: »Ponudba za nabavo pisarniškega materiala.

Pogoje in informacije dobe interesenti vsak dan med 10. in 11. uro v ekonomatu kr. banske uprave, soba št. 33.

Iz športne krošnje

Legalna uprava J. L. A. Z. na poslu. Včeraj je prevzela nova od ministra za telesno vzgojo imenovana uprava svoje posle. Predaja je bila izvršena simbolično s predajo štampiljke novemu predsedniku J. L. A. Z. Sicer je pa ostalo še vse pri starem, le dosedajni tehnični referent g. Muhvič je prevzel odgovornost za vse, kar bi manjkalo.

Nova uprava je imela tudi že prvo sejo, na kateri je bilo sklenjeno, da bo skušala napraviti vse, da normalizira razmere v naši lahki atletiki. Poleg drugega je bilo tudi ugotovljeno na prvi seji, da so vsi sklepi dosedanje uprave, ki je bila izbrana 8. 10. 1936, ne veljajo v kolikor jih ne prizna sedanja legalna uprava. S te mase torej vračajo klubom, katerim prejšnja uprava zaradi nerednosti ni dala možnost glasovanja, vse pravice. Za nas je pa važno, da prenehajo s tem pravno tudi obstojati zveza slovenskih lahkoatletskih klubov, dalje Zveza hrvatskih lahkoatletskih klubov in lahko atletski komitet v Belgradu, ker jih je osnovala prejšnja uprava. O pravnem položaju teh zvez bo sklepal šele bodoči redni občni zbor. Novi predsednik g. Ugrinič pa je na seji dobil pooblastilo, da skliče klube obeh skupin in da skuša doseči med njimi sporazum. Sestanejo bo baje kmalu.

Corbett eden največjih boksarjev vseh časov je to poizkusil celo dvakrat, toda obratkar zastoj. Nič boljše se ni godilo Jeffriju. Leta 1904 se je prvenstvo odpovedal nepremagani; ko pa je moral šest let kasneje reševati »čast bele rase« proti črncu Johnsonu, ni mogel uspeti. Ko se je skušal najpopularnejši ameriški boksar Dempsey revanžirati Tunneyju za svoj poraz, ga je Tunney v dramatski borbi premagal še enkrat. Za Dempseyjem prihaja sedaj Schmeling, ki naj še enkrat preizkusi pravilo »they never come back«. Ves športni svet gleda na ponovno junijsko srečanje Schmelinga in Louisa z največjim zanimanjem.

slednje sanje. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol. — Ob 20: »Bela bolezen«. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.

Nedelja, 26. decembra: ob 15: »Princesca in pastirčeka«. Mladinska predstava. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol. — Ob 20: »Svedrovci«. Izven. Znižane cene od 22 din navzdol.

Opera. — Začetek ob 20.

Četrtek, 23. decembra: »Evgenij Onjegin«. Premiera. Premierski abonma.

Petek, 24. decembra: Zaprt. Sobota, 25. decembra: ob 15: »Pri belem konjčku«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ob 20: »Evgenij Onjegin«. Izven.

Nedelja, 26. decembra: ob 15: »Ančka«. Opera. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ob 20: »Gorenjski slavček«. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.

pisano, se pravi obračati stvar na glavo. Žalibog je zmotno naziranje, ki se marsikje pojavlja, da je dober dirigent zmožen iz vsakega orkestra in iz vsake skladbe napraviti čudež. Dr. Scherchen gotovo ni mogel delati čudežev niti iz enega, še manj iz drugega. Prvič je imel za to dosti premalo časa spričo pripravljenosti našega orkestra. Poleg tega pa smo spoznali v doktorju Scherchenu v primerjavi z ostalimi večjimi dirigenti, ki smo jih že videli v Ljubljani, dirigenta svoje vrste. Kdor je imel priliko videti ga pri skušnjah, ta je lahko občudoval njegovo naravno ogromno obvladovanje orkestra in partiture. Bolj kot s sugestivnimi gestami in čustvenimi zagoni je skušal vplivati na orkester s podrobnim študijem in razlagi. A kljub detajlni analizi je bilo v njem čutiti sintezo v zavesti celotne formalne zgradbe in v neki muzikalni napetosti, ki je bila morda nekoliko manj razgibana in mnogostanska v različnih izrazih človeške duše, pa zato nič manj živa in trdna v celoti, kot smo je na primer občudovali pri Brahmsovi III. simfoniji. Dočim je na primer Talich s svojo neposredno in sugestivno muzikalno silo res napravil čudež v našem orkestru, dočim je Baton s svojo impulzivnostjo potegnil orkester za seboj, da se mu ni mogel ustavljati, so bile geste Scherchena kratko in precizno odmerjene, na koncertu za naš orkester prefine. Lahko bi rekli, da je naš orkester za tako dirigiranje premalo občutil instrument. Tako sta prvi in zadnji stavek Brahmsove simfonije izgubila silo pristnega muziciranja, ker se je orkester boril poleg tega še velikokrat s tehničnimi težavami, deloma je bil seveda utrujen od prvih dveh skladb na programu (Zebre: Tek, Svava: Simfonija). Morda je bila tudi ta utrujenost vzrok, da je Mozartova nežna Serenada pogršala dokončne preciznosti v intonaciji godal in v ritmu; vsekakor bi godalni orkester na začetku programa učinkoval še vse močnejše kot na koncu koncerta, ko so bila usesa poslušalcev že takorekoč prenasličena z zvoki velikega simfoničnega orkestra.

Sestava sporeda pa je bila najklopljivejša zaveda tega koncerta. Izvajanje domačih del je sicer lahko velikega pomena za porast naše simfonične produkcije, s tem pa še ni rečeno o kvaliteti teh del. Zato bi rajši prihranili domače stvari za koncerte, ko bi bili recimo bolj sami med seboj, saj za gosta dirigenta ni prijetno ukvarjati se z včasih malo hvaležnimi skladbami, posebno pa ne kaže programa cepiti v dva dela, ki se v vsakem oziru bijeta med seboj. Zato ne uvidim, čemu se še letos Filharmonija ni držala pravil in izvajala na koncertu samo eno domače delo, tembolj, ker se je na koncertu pokazalo, da bi eno delo brez škode odpadlo in bi se veliko truda porabilo v koristnejše namene, kar bi dalo temu koncertu drugačno lice in sploh koncertom Ljubljanske Filharmonije boljši sloves. Pokazala pa se je ob tej priliki znova potreba neke instance, ki bi domača dela presojala nepristransko po njih kvaliteti, preden se določijo za izvajanje; bogve, kdaj bo to mogoče izvesti, ker je menda nepristranost pri nas še redkejša čednost kot sposobnost, ločiti muziko od nemuzike. In tako se zgodi včasih, da ostane »vzov muzike«, glas ljudstva, čeprav je tolkokrat ironiziran od naših modernih skladateljev, še vedno od vseh najbolj nepristranski sodnik. Le to moram pristaviti, da posel ostrakizma naše občinstvo, ki pride na koncert z žejo in željo po muziki, strašno malo zanima.

Zebre je v simfonični sliki »Tek«, ki je, rekli bi, nekak kompromis med ilustrativno in absolutno glasbeno koncepcijo, nehoti prikazal vse slabe strani recimo najmodernejših glasbene struje ali »šolec: tu občudujemo lahko precej enolično invencijo v groteskih melodijah, dosti formalnega znanja v polifonem prepletanju vseh teh quasi-melodij, ki se pač najbolje razbere iz partiture, in nek zagon v celem delu, ki se opira sicer izključno na ritmični element, pa vendar daje slutiti neko darovitost avtorja, ki bi gotovo prišla do izraza, če bi se avtor zavedal, da je živa muzika le precej drugačna kot muzika na papirju. A četudi bi očital tej skladbi monotonost in strašno bornost iz čisto muzikalnega stališča, ne vem, če se s tem že ne bi dotaknil principov vse, recimo, najmodernejših struje. Zato rajši navedem nekaj nedostakov, ki se mi zde, da kot taki ostanejo, tudi če bi se popolnoma strinjal z osnovnim stališčem komponista. Po mnogoobetoječem začetku se prvotna jasnost začne vedno bolj izgubljati, od vedno gostejšem prepletanju izgubi človeško uho sploh možnost vsakega pregleda in dojemanja nešteti istočasno se razvijajočih linij; ta prenatrpanost se mi zdi osnovna tehnična napaka pri Zebretu, saj je bila opazna že v njegovem kvartetu. Čim bolj gre stvar proti koncu, tembolj tonejo tudi ritmični poudarki v splošnem šumu, dokler ne nastane en sam kaos, brez zvoka, brez ritma, brez oblike, sem in tja priplavajo iznad valov le presunljivi glasovi pozavn in trobent, zato je ono mesto, ki je v partituri morda najbolj zanimivo, za uho najbolj nezno; najbrž avtor tistega kaotičnega šuma ni nameraval, zato je bil vsaj neekonomičen v sredstvih; če ga je pa nameraval, bi lahko to opravil po vzgledu Mosolovljeve »Tovarne« veliko bolje z enim kvadratnim metrom pločevine, kot da bi mučil ves orkester z brezuspešnim naporom.

Francoski skladatelj J. Ibert je napisal v kritiki nekemu mlademu skladatelju, ki so ga izžvižgali v Parizu, da se lahko iz tega marsikaj nauči. Isto bi lahko veljalo za Zebreta, čeprav je ljubljansko občinstvo zelo dostojno in potrpežljivo; včasih morda še preveč.

Svarova »Simfonija« je napravila boljši vtis, že zato, ker je sledila neposredno Zebretu, je pa tudi najboljše od vseh skladb, kar smo jih kdaj slišali od g. Švare. Menda je Simfonija delana, še preden je komponist podlegel modernim gestom in njih posledicam. Koliko se pa na splošno opaža v tej njegovi prvi simfoniji razumljivo precej neorganizirana zveza med posameznimi krajšimi deli v posameznem stavku, pač najbolj očito v prvem (dočim je tretji v tem oziru najnotnejši), tako te zopet presenetljivo včasih prav lepa mesta; kakega močnega vtiša pa to delo ne napravi, ker poleg neorganizirane rasti oz. razvoja moti večkrat nedoslednost v uporabi izraznih sredstev.

Da je g. dr. Scherchen postavil ves program na glavo, je značilno za njegovo mišljenje o teh skladbah. Kdor ima usesa, naj razume! Prav hvaležni pa smo g. Scherchenu in Filharmoniji za Brahmsa, ki ga žal tako malokrat ali pa nikoli ne slišamo pri nas. Morda zato, ker so skoro vsi naši komponisti tako dosledni nasprotniki Brahmsa, da so si v tem nasprotju edini le še s pariškimi mješani. Pa verjetno mi, da bo g. Scherchen na tureh s svojim orkestrom prej po desetkrat ali dvajsetkrat izvajal vse štiri Brahmsove simfonije kot eno samo delo kakega našega anti-Brahmsa. Pri tem se ne sme pozabiti, da velja g. Scherchen po svojih nazorih za zelo »objektivnega«, pa je prav Brahmsa izvajal na nedavni turneji v Italiji. In še tega ne pozabiti, da je geslo g. Scherchena in njegovega orkestra: »Musica viva«, kar se pravi po naše živa muzika!

KINOMATICA 21-24. Robert Taylor in Janet Gaynor v velikem senzacionalnem filmu Devetnajstletna. Predstave ob 16., 19'15 in 21'15 uri.

Od tu in tam. Splošni načrt za gradnjo novih bolnišnic in za popravilo že obstoječih pripravljajo v ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje. Minister Dragiša Cvetkovič je skupno z načelnikom sanitelnega oddelka ministrstva zasnoval načrt, po katerem naj bi se za bolnišnice, katere bi bilo treba razširiti, dobil poseben kredit za nakup novih zemljišč. V tem smislu je minister že posredoval pri finančnem ministru. Dalje hoče nova uredba uvesti poseben nov tip bolnišnic in s tem vred na nov način urediti službo zdravnikov v bolnišnicah. Dalje naj bi nova uredba uredila zdravniško službo tudi v podeželju, da bi mogli ljudje hitreje priti do potrebne, zdravniške pomoči. Da se pa že sedaj obstoječe bolnišnice razbremenijo, bo minister storil potrebne korake pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev, da bi se začele graditi posebne delavske bolnišnice. Novi načrt bo vseboval program zidanja in razširjanja bolnišnic za daljšo dobo vnaprej. Podrobnosti o načrtu pa še niso znane.

Finančni odbor Narodne skupščine je včeraj nadaljeval razpravo o proračunu prosvetnega ministrstva. K besedi se je oglašil tudi poslanec dr. Jure Koc, ki se je zavel za ureditev napredovanja profesorjev in delno tudi učiteljsva. Dalje je govoril o težavah ljubljanskega gledališča, ki se mora leta in leta boriti z velikimi težkočami ter je šele letos nastopilo delno izboljšanje s tem, da je minister vstavil v proračun za pol milijona večjo dotacijo kakor pa je bila lani. Poslanec Karl Gašček pa je govoril za državno podporo ambulančnim postajam, ki skrbje za zdravstvo šolske mladine. Minister je obljubil, da bo kar se da podprl te ustanove.

Zanimivo razsodbo je izdalo zagrebško upravno sodišče v zadevi neke učiteljice v mestnem otroškem zavetišču, ki je prošila za stalno službo, vendar je bila njena prošnja zavrnjena. Učiteljica je bila v zavetišču le začasno nastanjena, kljub predpisom pa ni dobila stalne službe, ki je bila razpisana. Učiteljica se je pritožila na upravno sodišče, ki je njeni pritožbi ugodilo in odločilo, da ima učiteljica prvenstveno prednost na razpisano službo, če je bila preje sprejeta le začasno na delo. Občna se je proti tej razsodbi pritožila na državni svet, ki je pa potrdil razsodbo upravnega sodišča v celoti. Ta razsodba je toliko pomembnejša, ker se bo zmanjšalo število primerov, da so se uslužbenci v mestni službi postavljeni po protekciji. Od slej morajo imeti pri sprejemanju v mestno službo prednost tisti, ki so začasno vršili tisto službo, za katero je bilo sistemizirano mesto morda šele kasneje razpisano.

V Somborju se je raznesla vest, da je v Brazliji umrl nekdo Julij Semze, ki je bil še pred vojno v Somborju župan. Semze je bil znan kvartopivec, ki je priigrat tudi po milijon avstrijskih kron. Še preden je prišlo do ustanovitve naše države, jo je Semze pobrisal na Madžarsko, s seboj pa je v vijolini pritohtopil nič manj kakor 700 milijonov avstrijskih kron. Kasneje se je naselil v Parizu in tam odprl bar. Zaradi prestopkov pa se je moral od Pariza posloviti, nakar je v Rio de Janeiro odprl nov bar. Ko se je tam še poročil z neko bogatašnico, je postal eden najbogatejših ljudi. Nekega dne pa je Semze izginil. Sedaj je prišla vest, da je odšel z nekimi lovci v pragozo, a se je tam ponesrečil.

Odkup tobaka letošnje žetve se vrši pri vseh tobačnih postajah zetske, drinske, donavske in moravske banovine in delno tudi vardarske banovine. Ostale komisije za odkup tobaka v vardarski banovini bodo začele delovati 3. januarja prihodnjega leta. Letošnja tobačna žetev je velika in bo znašala okoli 26 milijonov kil. Da se bo mogla tolikšna količina tobaka o pravem času in brez zastoja odkupiti, je uprava državnih monopolov izdala nalog komisijam za odkup tobaka, da se točno drže načrta za odkup tobaka in da vrše cenitev tobaka kar najbolj nepristransko po zakonskih določilih.

Sava in njeni pritoki polagoma upadajo. S tem se je polegel strah, da bi se gorje poplavlencev še povečalo. V krajih, kjer je voda povzročila poplave, se reševalna dela še vedno nadaljujejo. V vse poplavljene kraje bo vlada poslala posebno ocenjalno komisijo, ki bo škodo preocnela in potem po posebnem ključu razdelila podporo, ki jo bo vlada še nakazala. Kmetje v ogroženih krajih z vsjo naglico neustrudno mašijo razpoke, ki jih voda dela na zaščitnih nasipih.

Blizu Bačke Palanke se je v petek potopil v Donavi avstrijski šlep, na katerem je bilo 50 vagonov premoga. Šlep je vlekel vlačilec »Fulton« po reki navzgor. Na neki plitvini pa je šlep nasedel, se pri udarcu razpočil in se zaradi velike teže kmalu potopil.

Ze tri dni se nahaja v globoki nezavesti delavec Aleksander Jovanovič iz Velike Plane pri Belgradu, katerega je na progri pograbil vlak in ga vrzel v stran. Aleksander se ga je bil nekoliko natezel in pri neprireditvi hoji zašel na železniško progo. Takrat pa je izaza njegovega hrbla pridrvel prvovlak in sunil delavca v bok, da je odnesel le težke poškodbe ob padcu. Jovanoviča so prepeljali v bolnišnico, vendar se že tri dni ni prebudil iz nezavesti.

Hiša in z njo dva človeka sta zgorela v Dugi resi. Sredi noči je včeraj nastal ogenj v hiši trgovca Flaškoviča. Ogenj se je razširil že po vsej notranjosti hiše, ko ga je zapazil prvi kmet Polovič, ki je šel prav slučajno pogledat v hlev za kravo. Čim je zagledal ogenj, je vdrl skozi večna vrata v hišo in našel trgovca Blaškoviča z ženo že vsa v ognju. Odnasel ju je naglo na zrak in od tam v bolnišnico, vendar sta oba nekaj ur kasneje podlegla težkim poškodbam. Med tem je zgorela še hiša s trgovino vred, le prebivalci v hiši so imeli toliko časa, da so odnesli svoje najnujnejše stvari in golo življenje. Požar je bil še strašnejši, ker je eksplodiral sod bencina, ki je bil spravljen v trgovini.

Tudi sneg ni delež za vse Za ene sneg dobrina, za druge šiba

Niti dobrot, niti nadlog niso vsi ljudje na zemlji v enaki meri deležni. Res pa je tudi to, da nekateri smatrajo za dobrino prav to, kar je drugim čisto odveč, če ne celo v nadlego. Takoj nam je to jasno, če vzamemo za primer sneg. Vneti smučarji ga komaj čakajo, mestni delavci, ki ga vsako leto kidajo z gladkih mestnih ulic in zaslužijo s tem vsaj nekaj, recimo nekaj več kot navadno, ga tudi z veseljem pozdravljajo, na kmetih imajo tudi zelo radi ludo zimo, da se zemlja spoji za prihodnjo pomlad, vsem onim pa, ki to čisto revščino tudi že poleti, prinese zima še več gorja, ko nimajo niti tople peči, da bi se ogreli. In v tem strahu, če jih zima že prej ne iznenadi, pričakujejo leto za letom božiča. In v tej skrbi, kako bodo prebili mrzle mesece, jim gotovo pride vse drugo prej na misel, kakor to, če imajo povsod na svetu tudi sneg in mraz.

Ljudje, ki ne poznajo snega

Pa vendar je sneg blagodat ali nadloga le na treh petinah zemeljskega površja. Povsod drugod ga ne poznajo. Milijoni in milijoni ljudi umirajo, ne da bi kdaj vsaj za hip videli pojav, kako pada sneg. Dež, veter, grom in strele pa so pojavi, ki so doma skoraj povsod na zemlji. Toda, kaj je prav za prav sneg? V leksikonu stoji, da je sneg padavina v trdni kristalni obliki. Ljudje si ga tudi vsak po svoje predstavljajo: Sportniki sanjajo predvsem o pršcu, zrnat sneg že več tako zelo visoko ne cenijo, leden in pretrd sneg pa jim sploh že več ni všeč. Pesniki imajo v mislih lahke snežinke, ki v tihih zimskih večerih neslišno padajo z neba in sedajo na mehko snežno preprogo. Po gledaliških odrih »delajo« sneg da na ta način prikažejo mrz, ali pa tudi lakoto in revščino...

Bogata zbirka snežink

Neki navdušen švicarski športnik je prehodil skoraj vse kraje, kjer pada sneg: Mudil se je na vzpetinah Tibetanskih gredov in na strmih velikih ameriških Andov, povzpel se je pod vrh Kilimandžara v Afriki, da bi sam ugotovil, do kam sega večni sneg, stopil je tudi v snežno puščavo ameriške Aljasko, hodil po Grönlandski puščobi in jo diamantno bleščočem snegu finske zemlje. V vseh teh pokrajinah je napravil nešteto fotografirskih posnetkov, fotografiral posebej vse najrazličnejše vrste snežink ter jih uredil po pokrajinah in po obliki: V tej njegovi zbirki so krasne snežne zvezdice, tri- in šesterooglate ploščice, pri-

zme in fantastične piramide v vseh mogočih različnih. Nad dva tisoč različnih snežink je vjel v svojo, vedno za novimi čudi stikajočo fotografsko kamrico.

Sneg poznajo tudi na širni gladini velikih morij. Dostikrat pada tudi tu tako na gosto, da se ne utegne sprosti stopiti. Toda to se zgodi bolj redkokdaj. Beli, gosti kosmiči padajo tiho na neizmerno morskoro ravan in izginjajo brez sledu v neskončni vodi. Nek pomorsčak je pripovedoval, da je nekoč ob škotski obali padal tako gost sneg, da je bil v nekaj minutah parnik čisto pobeljen. Razvila se je seveda takoj prava bitka s kepanjem. Mornarji so napravili iz snega velikega Neptuna, ki se je stajal šele tedaj, ko je ladja prispela v Ameriko, in je zapihal nenavadno topel veter.

V beg pred snegom

V vročih krajih ljudje poznajo sneg po veliki večini le iz pripovedk. Nek francoski zdravnik je pripovedoval zgodbo o nekem človeku z otoka Mauritius, ki si na noben način ni mogel predstavljati, kaj naj bo to sneg. Zdravnik si je pri razlagi pomagal na ta način, da je tega človeka peljal v ladijsko hladilnico, kjer se je delal sneg na »amonijakovih« ceveh. To je v principu prav takšna hladilnica, kakršno lahko vidimo n. pr. pri naših mesarjih. In kaj je napravil ta črnc, ko je zagledal prvič sneg? Toliko se ga je prestrašil, da je zbežal. Sele potem se je zdravnik spomnil, da bi bil morda boljše napravil, če bi črncu napravil za primer takšen sneg, ki ga delajo gospodinjice iz jajčnega beljaka. S tem bi ga najbrž ne bil toliko prestrašil.

„Snežna bolezen“

Ta francoski zdravnik je vedel povedati tudi precej o neki posebni duševni tropski bolezni, ki jo je imenoval »Snežna bolezen«. Pojavila se je pred nekaj leti v Tonkingu in v Francoski Indokinii. Takrat je bilo tam nekaj Evropejcev, povetini iz alpskih pokrajin, ki so še tam neprestano fantazirali o snegu, o lepem, belem, čistem, mrzlem snegu, kakršen pada v njihovi evropski domovini, in ki bi ga spej že enkrat tako radi videli. Teh ljudi se je polastila težka mrzlica. Dva sta celo umrla, tretjega pa so še v zadnjem trenutku hitro prepeljali v gorsko pokrajino, kjer je včasih padlo vsaj nekaj snega. In nekaj dni pozneje je tam tudi res snežilo. Bolnik je ležal ob oknu in gledal sne-

Na ulici mesta Kalkute so bili mohamedanci na njihov praznik takole zbrani v molitvi. V Evropi takšnih prizorov seveda ni...

žinke, kako počasi padajo in na tleh sproti izginjajo. Omenjeni zdravnik je povedal, da je bolniku ob pogledu na te snežinke zaigral smeh na njegovih ustnicah, nato pa za vedno zamrl. Bila je to tretja žrtev »snežne bolezni«.

Morski prašički so pa res šaljivi!

Na carinarnicah je vedno kaj novega in zanimivega. Tega ne vedo povedati samo naši cariniki, pač pa povsod, kjer so postavili takšne in podobne meje, preko katerih ni mogoče, oziroma se vsaj ne sme prevažati vsakovrstnega blaga, ne da bi bila plačana carina. Naravnost šaljiva pa je zgodba, ki se je v resnici odigrala pred kratkim v francoskem prištanski mestu Calais. Takole je bilo: Neka angleška firma je poslala na naslov pariške bolnišnice pošiljko, zaboj, v katerem je bilo 14 morskih prašičkov. Kontrolni uradniki so zaboj odprli, da bi se prepričali o njegovi vsebini, našli pa so v zaboji, ne 14, pač pa 22 morskih prašičkov. Živalice so se namreč med vožnjo za osem pomnožile. Prejemnik, ki mu je bila namenjena ta pošiljka, pa ni hotel na noben način plačati carine več, kakor samo od 14 prašičkov, kolikor jih je bilo v resnici v zaboji, ko je bila pošiljka odpremljena in kolikor je bilo tudi naročenih. Cariniki pa so seveda zaboj s prašički obdržali, dokler se stvar ne razčisti. Ko je zadeva prišla na drugo instanco, so se prašički pomnožili že na 33. Tedaj so se tudi tisti, ki so prej smatrali, da gre za poskus kakšne ukane, prepričali, da je bilo iz angleškega odposlanih res samo 14 morskih prašičkov in da so se ti šele med vožnjo pomnožili. Zato so tudi odločili, da zapade carini le prvotnih 14 živalic. Vse ostale, ki jih je bilo sedaj že 26, pa so sklenili poslati nazaj na Anglesko.

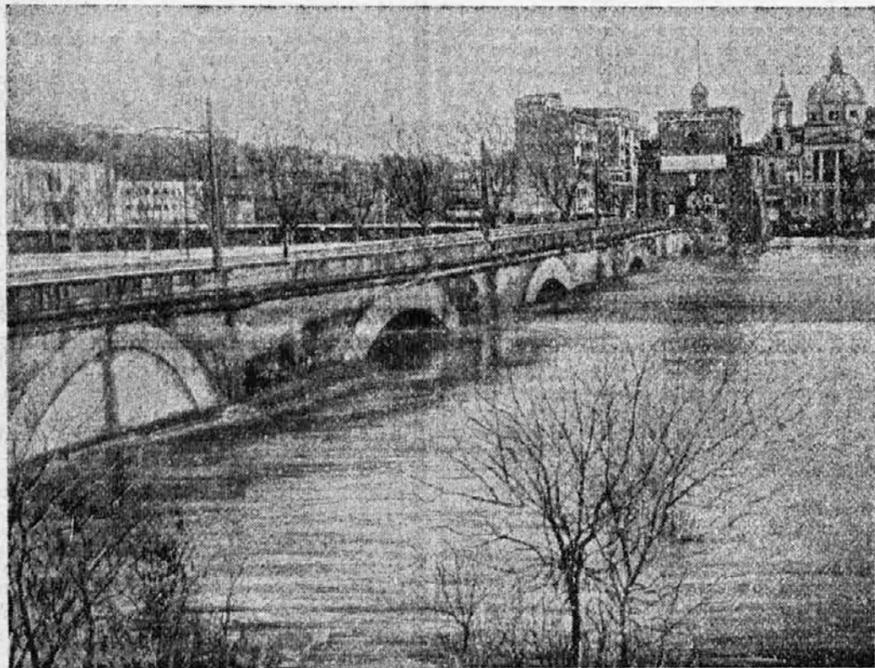
S tem je to zanimivo poročilo tudi končano. Nastane pa sedaj vprašanje, kaj bi bilo, če bi se angleške carinske oblasti postavile na stališče, da je onih 26 mladih morskih prašičkov prišlo na svet prav za prav na Francoskem in da jih je zato kot iz tujine uvoženo blago vendar treba na Angleskem, ko jih pripeljejo tja, zacarinirati. In kaj bi bilo, če bi te carine nihče ne hotel plačati in bi živalice morale spet potovati nazaj na Francosko in se med potjo morda znova pomnožiti! 14 nedolžnih živalic, pa znao napraviti takšno zmedo in stroške, ko ne vedo, da morajo prej mimo carinikov, preden se smejo množiti.

Dober svet

Gospod Bojan je dobil anonimno pismo, v katerem ga pisec naziva osla in bedaka. Zaupno je vprašal svojega prijatelja:

»Nikarjal ne morem ugotoviti, kdo je pisal to pismo.«

»Tudi jaz ne vem.« je odgovoril prijatelj. »Pozivam te v svoji stalni družbi, kajti to mora biti nekdo, ki te dobro pozna.«

»Mera, ki je zadnje dni zaradi silnih povodnji narasla v višino 15 m. Slika kaže Milvijski most, preko katerega so zaradi velike vode ustavili ves promet.«

M. Jacoby - R. Leigh:

78

Poročnik indijske brigade

Vickers in nekaj ranjencev je strmelo na pusto dvorišče, kjer je vladala grobna tišina.

»Nikjer ni žive duše,« je pomislil Geoffrey in odšel, da bi prebudil poveljnika, ki je kimal v svojem kotu.

Vickers ga je potresel:

»Sir, kmalu se bo zdanilo... Zunaj je vse mrtvo... Ali so se Suristanci zares umaknili ali pa pripravljajo kako novo zvižajo in zaselo!«

Campbell je skočil na noge. Bil je docela buden. Stopil je do okna in pogledal ven.

»Vickers, vzemite nekaj vojakov in pojdite do zidovja! Zlezite na veliki stolp... Zdi se mi, da zdaj ni nič nevarnosti. Mali Prema je snoč ubil zadnjega Suristanca, ki je še bil v trdnjavi. Vsi drugi so se umaknili. Pojdite in mi sporočite, če je sovražnika videti...«

Ta trenutek sta iz sosednje barake zaslišala divje vresčanje. Vsi so se čudili, kaj je to bilo. Tedaj pa so se odprla vrata. Poročnik Pearson je stal pred njimi bled, razmršenih las ter je z divjaško hripavim glasom rjovel:

»Prihajajo... Streljajte!... Jaz jih ne morem več zadržati!«

Med vpitjem je divje mahal z rokami okoli sebe.

Campbell je zašepetal:

»Fantu... se je zmešalo!«

Geoffrey je skočil k njemu in ga krepko zagrabil za rame ter ga stresel:

Fant je začel jecljati in je s težavo spravil iz sebe:

»Zastrupiti me hočejo!...«

Odvedli so ga v kot barake, kjer je ostal čisto pri miru. Sedel je na tleh in potihom ihtel kakor otrok.

Vickers je s tresočim se glasom stisnil iz sebe:

»Uboji fant!... To je bilo preveč za njega...!«

Vickers je izbral izmed vojakov štiri zanesljive in pogumne.

»Stekli bomo čez dvorišče in se povzpeli na obzidje. Moramo videti, kaj Suristanci pripravljajo. Za mano!«

Ko je Geoffrey stal na stolpu, je v daljavi lahko razločil šotore Suristanccev. Torej so se umaknili!... A kaj pripravljajo zdaj?

Tedaj je zapazil nekaj konjenikov, ki so se v diru pomikali proti trdnjavi. Konjeniki so se hitro bližali. Zdaj je Geoffrey že mogel razločiti belo zastavo, s katero je prvi jezdec mahal po zraku.

Vickers je planil pokoncu in vzkliknil:

»Suristanci prihajajo na pogajanja!«

Zdrvel je s stolpa in tekel do Campbella, da bi mu poročal o tem nepričakovanem dogodku.

Surat kan se hoče pogajati...

Takoj ko se je po trdnjavi razvedelo, da prihajajo Suristanci in se bodo skušali z Angleži pogajati, je nastalo med obleganimi vojaki veliko veselje. Najbolj so bile tega dogodka seveda vesele ženske.

Campbell je pritekkel iz barake.

»Sire... Suristanci prihajajo... z belimi zastavami...!«

»Sijajno! Randallu se je vendarle posrečilo priti do čolna in se pritihotapiti do Lohare!«

Vickers je začudeno pogledal:

»Zakaj to mislite?«

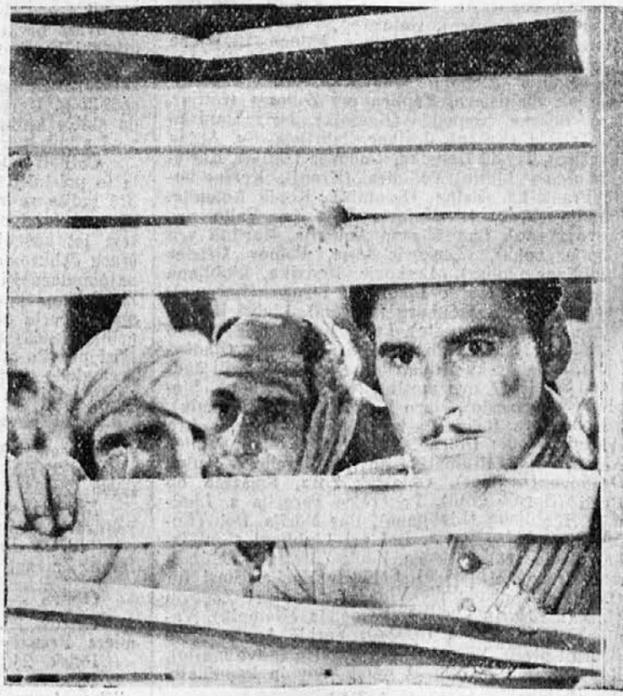
Campbell se je nasmehnil:

»To je vendar preprosto! Indijci so zapazili, da je čez noč zmanjkalo enega izmed čolnov in zdaj seveda mislijo, da je kateremu izmed naših ljudi uspelo, da se je splazil do Lohare in da bo pripeljal pomoč... Zato Surat ni ponoči več napadal,

zdaj pa nam pošilja svoje ljudi, da se z njimi pogajamo!«

Campbell je bil prav tako vesel kakor vsi drugi obleganci. Prebil je strašno noč, ko je mislil na usodo, ki je grozila ženskam in otrokom. Zdaj pa mu je bilo pri sreči, kakor da se je prerodil.

Samo Vickers se ni udeleževal splošnega veselja: še vedno je mislil samo na to, da je za tem Suratovim poskusom morda le kaka zvižaja. Suristancem ni zaupal, in izmed njih najmanj njihovega vladarju Surat.

Vickers je z ranjenci gledal skozi okno